

ALLAH'A İMAN VE ALLAH'IN SIFATLARI

Abdullah ÖZBEY

I- Konunun Plânı

A- Allah'a İman

B- Allah'a İman ve Allah'ın Sıfatları Hakkında İslam İnançının Özeti

C- Allah'ın Sıfatları: Zati ve Sübuti olmak üzere iki kısımdır.

1. Zati Sıfatlar :Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Muhalefetün lil havadis, Kıyam Binefsihi.
2. Sübuti Sıfatlar : Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kelam, ve Tekvin dir.

II- Konunun Açılımı ve İşlenişi

Konuya kainatı yaratan, idare eden, kendisine ibadet edilen tek ve en yüce varlık olan Allah'a iman'ın, iman esaslarının birincisi ve temeli olduğu izah edilerek başlanır.Vaazın akışı içinde Allah'ın varlığına delalet eden ve insanı bu konuda düşünmeye ve iman etmeye çağıran Kur'an ayetleri üzerinde durulur. Müminin Allah'ı tanıması amacıyla, Allah'ın sıfatlarını bilmesi gerektiği vurgulanır. Allah'ın sıfatlarının ezeli ve ebedi olduğu, yaratıkların sıfatlarına benzemediği anlatılır. Her ne kadar isimlendirmede bir benzerlik varsa da Allah'ın ilmi, iradesi, hayatı, kelamı; bizim ilim, irade, hayat ve kelamımıza benzemediği izah edilir. Bizim Allah'ın zatını ve mahiyetini bilemediğimiz ve kavrayamadığımız için O'nu isim ve sıfatlarıyla tanıyabileceğimiz ifade edilir. Ayrıca Allah'ın zati ve subuti sıfatlarının anlamları, birer, birer açıklanır.

III- Konunun özet sunumu

Ergenlik çağına gelmiş, akli başında olan her erkek ve kadına ilk önce farz olan, Allah'ı bilmek ve O'na inanmaktır. Allah vardır, O'nun varlığını anlamak ve bilmek için kendimize, kainata ve kainattaki yaratılış inceliklerine ve her şeyin yerli yerine konduğuna bakmak yeterlidir.

Kainatta hiçbir şey kendiliğinden olmuş değildir. Mutlaka onu yapan ve ona şekil veren birisi vardır. Giydiğimiz elbise, kullandığımız eşya ve içinde oturduğumuz ev, bindiğimiz, vasıta, bütün bunların birer ustası ve yapanı vardır. Bunun gibi bizi, bütün canlıları, kainatı ve kainattaki akıllara durgunluk veren bu düzeni elbette bir yaratan vardır. İşte O, Allah tır. Bizi yaratan ve yaşatan O'dur. Öldürecek ve tekrar diriltecek olan da yine

O'dur. Bu sebeple bizim için ilk görev, O yüce yaratıcıyı tanımak ve O'na inanmaktır. Allah, vardır ve birdir, Ondan başka tanrı yoktur.

Allah'a iman, O'nun sıfatlarını bilmeye bağlıdır. O, ancak sıfatlarıyla bilinir ve tanınır. Çünkü Allah'ın zatını anlayıp kavramamız mümkün değildir. Allah'ın sıfatları, zati ve subuti olmak üzere iki kısımdır.

Zati Sıfatlar: Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Muhalefetün'lil-havadis, Kıyam bi-Nefsihi.

Subuti Sıfatlar: Hayat, İlim, Semi', Basar, İrade, Kudret, Kalam ve Tekvindir.

Kur'an-ı Kerim ve hadislerde zikredilen Esmâül-Hüsna'nın her biri Allah'ın sıfatlarından birine delâlet eder.

IV- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

وَالْهُكْمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

"Sizin ilahınız bir tek ilahdır. Ondan başka ilah yoktur. O Rahmân'dır, Rahîm'dir."¹

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ.

"Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka ilahlar olsaydı kesinlikle ikisinin de düzeni bozulurdu. Demek ki, Arş'ın Rabbi Allah onların nitelermelerinden uzaktır, yücedir."²

Konu ile ilgili faydalanılabilecek diğer ayetler şunlardır :Kasas, 28/88 ; İhlas 112/1-4; Şûrâ, 42/11; Bakara, 2/255 ; Yasin 36/82 ; Tâ-Hâ, 20/8 ; Zâriyât, 51/20-21 ; A'râf, 7/180 ; Fatıha, 1/1-4.

V- Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

مَامِنْ مَوْلُودٍ إِلَّا يُولَدُ عَلَى الْفِطْرَةِ ثُمَّ يَقُولُ أَقْرَأُوا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا فَبُؤَاهُ يُهَوِّدَانِهِ أَوْ يُنصِّرَانِهِ أَوْ يمجِّسَانِهِ .

"Her çocuk fitrat üzerine doğar" buyurdu ve sonra da "Şu ayeti okuyun" dedi: "Allah'ın yaratılıştaki verdiği fitrat..." (Rum, 30). Sonra Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) sözünü şöyle tamamladı: "Çocuğu anne ve babası Yahudileştirir veya Hıristiyanlaştırır veya Mecusileştirir."³

1 Bakara, 2/163.

2 Enbiya, 21/22

3 Buhari, Cenaiz, 80, (II, 98)

إِنَّ الْإِسْلَامَ بُنِيَ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ

İslâm beş esas üzerine bina edilmiştir: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehâdet etmek, namaz kılmak, oruç tutmak, Kâbe'ye hacetmek, Ramazan orucu tutmak”⁴

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ " إِنَّ لِلَّهِ تَعَالَى تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا مِائَةً غَيْرَ وَاحِدَةٍ مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيِّمُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ الْعَفَّارُ الْقَهَّارُ الْوَهَّابُ الرَّزَّاقُ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ الْقَابِضُ الْبَاسِطُ الْخَافِضُ الرَّافِعُ الْمُعِزُّ الْمُدِلُّ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ الْحَكَمُ الْعَدْلُ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ الْحَلِيمُ الْعَظِيمُ الْعَفُورُ الشَّكُورُ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ الْحَفِيفُ الْمُقِيتُ الْحَسِيبُ الْجَلِيلُ الْكَرِيمُ الرَّقِيبُ الْمُجِيبُ الْوَاسِعُ الْحَكِيمُ الْوَدُودُ الْمَجِيدُ الْبَاعِثُ الشَّهِيدُ الْحَقُّ الْوَكِيلُ الْقَوِيُّ الْمَتِينُ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ الْمُحْصِي الْمُبْدِئُ الْمُعِيدُ الْمُخَيِّ الْمُمِيتُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ الْوَاحِدُ الْمَاجِدُ الْوَاحِدُ الصَّمَدُ الْقَادِرُ الْمُقْتَدِرُ الْمُقَدِّمُ الْمُؤَخَّرُ الْأَوَّلُ الْآخِرُ الظَّاهِرُ الْبَاطِنُ الْوَالِي الْمُنْتَعَالِي الْبَرُّ التَّوَّابُ الْمُنتَقِمُ الْعَفُورُ الرَّءُوفُ مَالِكُ الْمَلِكِ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ الْمُقْسِطُ الْجَامِعُ الْعَنِيِّ الْمُعْنِي الْمَانِعُ الضَّارُّ النَّافِعُ النُّورُ الْهَادِي الْبَدِيعُ الْبَاقِي الْوَارِثُ الرَّشِيدُ الصَّبُورُ

Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayetine göre Allah'ın Rasulü şöyle buyurmuştur:

“Allah'ın Rasulü (Allah O'na salat ve selam etsin) dedi ki: Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onları öğrenirse cennete girer. O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır ki :er-Rahman, er-Rahim, el-Melik, el-Kuddûs, es-Selâm, el-Mü'min, el-Müheymin, el-Azîz, el-Cebbâr, el-Mütekebbir, el-Hâlık, el-Bârî, el-Musavvir, el-Gaffâr, el-Kahhâr, el-Vehhâb, er-Rezzâk, el-Fettâh, el-Alîm, el-Kâbîd, el-Bâsıt, el-Hâfid, er-Râfî, el-Mu'izz, el-Müzill, es-Semî', el-Basîr, el-Hakem, el-Adl, el-Latîf, el-Habîr, el-Halîm, el-Azîm, el-Gafûr, eş-Şekûr, el-Aliyy, el-Kebîr, el-Hafîz, el-Mukîr, el-Hasîb, el-Celîl, el-Kerîm, er-Rakîb, el-Mucîb, el-Vâsî', el-Hakîm, el-Vedûd, el-Mecîd, el-Bâis, eş-Şehîd, el-Hakk, el-Vekîl, el-

4 Tirmizi, Daavât, 82, (V, 530-531)

Kaviyy, el-Metin, el-Veliyy, el-Hamîd, el-Muhsî, el-Mubdi', el-Muhyî, el-Mümît, el-Hayy, el-Kayyûm, el-Vâcid, el-Mâcid, el-Vâhid, es-Samed, el-Kâdir, el-Muktedir, el-Mukaddim, el-Muahhir, el-Evvel, el-Âhir, ez-Zâhir, el-Bâtın, el-Vâlî, el-Müteâlî, el-Berr, et-Tevvâb, el-Müntekım, el-Afüvv, er-Raûf, Mâlikü'l-Mülk, Zü'l-Celâli ve'l-İkrâm, el-Muksıt, el-Câmi', el-Ganiyy, el-Muğnî, el-Mâni', ed-Dâr, en-Nâfi', en-Nûr, el-Hâdî, el-Bedî', el-Bâkî, el-Vâris, er-Reşîd, es-Sabûr.”•

ESMA'ÜL-HÜSNA

Ebu Hureyre (r.a)'nin rivayetine göre Allah'ın Rasulü şöyle buyurmuştur: “Allah'ın Rasulü (Allah O'na salat ve selam etsin) dedi ki: Allah'ın doksan dokuz ismi vardır. Kim onları öğrenirse cennete girer. O, kendisinden başka tanrı olmayan Allah'tır ki : ALLAH (Varlığı zorunlu olan ve bütün övgülere layık bulunan zatın özel ve en kapsamlı adı) RAHMÂN (Bağışlayan, esirgeyen), RAHÎM (Bağışlayan, esirgeyen), MELİK (Görünen ve görünmeyen alemlerin sahibi), KUDDÛS (Her eksiklikten münezzehtir), SELÂM (Esenlik veren), MÛ'MİN (Güven veren, vaadine güvenilen), MÛHEYMİN (Kainatın bütün işlerini gözetip yöneten), AZÎZ (Yenilmeyen yegane galip), CEBBÂR (İradesini her durumda yürüten, yaratılmışların halini iyi eleştiren), MÛTEKEBBİR (Azamet ve yüceliğini izhar eden), HÂLİK (Takdirine uygun bir şekilde yaratan), BÂRİ' (Bir model olmaksızın canlıları yaratan), MUSAVVİR (Şekil ve özellik veren), GAFFÂR (Daima affeden, tekrarlanan günahları bağışlayan), KAHHÂR (Yenilmeyen, yegane galip), VEHHÂB (Karşılık beklemeden bol bol veren), REZZÂK (Bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren), FETTÂH (İyilik kapılarını açan, hakemlik yapan), ALÎM (Hakkıyla bilen), KÂBİZ (Rızkı tutan, canlıların ruhunu alan), BÂSİT (Rızkı genişleten, ruhları bedenlerine yayan), HÂFİD (Alçaltan, zillete düşüren), RÂFİ' (Yücelten, izzet ve şeref veren), MUİZ (Yücelten, izzet ve şeref veren), MÛZİL (Alçaltan, zillet veren), SEMİ' (İşiten), BASÎR (Gören), HAKEM (Son hükmü veren), ADL (Mutlak adalet sahibi, aşırılığa meyletmeyen), LATÎF (Yaratılmışların ihtiyacını en ince noktasına kadar bilip sezilmez yollarla karşılayan), HABÎR (Her şeyin iç yüzünden haberdar olan), HALÎM (Acele ile ve kızgınlıkla muamele etmeyen), AZÎM (Zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılacak kadar ulu), GAFÛR (Bütün günahları bağışlayan), ŞEKÛR (Az iyiliğe çok mükafat veren), ALÎ (İzzet, şeref ve hükümler bakımından en yüce, aşkın), KEBÎR (Zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılacak kadar ulu), HAFÎZ (Koruyup gözetilen ve dengede tutan), MUKÎT (Bedenlerin ve ruhların gıdasını yaratıp veren, bilip gücü yeten ve koruyan), HASÎB (Kullarına yeten, onları hesaba çeken) CELÎL (Azamet sahibi) KERÎM (Fazilet türlerinin hepsine sahip), RAKÎB (Gözetleyip kontrol eden), MÛCİB (Dileklere karşılık veren), VÂSİ' (İlmi ve merhameti her şeyi kuşatan) HAKÎM (Bütün emirleri ve işleri yerli yerinde olan), VEDÛD (Çok seven, çok sevilen), MECÎD (Şanlı, şerefli), BÂİS (Ölümden sonra diriltlen), ŞEHÎD (Her şeyi gözlemiş olarak bilen), HAK (Fiilen var olan, mevcudiyeti ve uluhiyeti gerçek olan), VEKÎL (Güvenilip dayanılan), KAVÎ (Her şeye gücü yeten, kudretli), METÎN (Her şeye gücü yeten, kudretli), VELÎ (Yardımcı ve dost), HAMÎD (Övülmeye layık), MUHSÎ (Her şeyi tek tek ve bütün ayrıntılarıyla bilen), MÛBDİ' (İlkin yaratan), MUÎD (Tekrar yaratan), MUHYÎ (Can veren) MÛMÎT (Öldüren), HAY (Ebedi hayatta diri), KAYYÛM (Her şeyin varlığı kendisine bağlı olup kainatı idare eden), VÂCİD (Dilediğini dilediği zaman bulan bir müstağni), MÂCİD (Şanlı, şerefli), VÂHİD (Tek, bir, Bölünüp parçalara ayrılmaması ve benzerinin bulunmaması anlamında tek), SAMED (Arzu ve ihtiyaçları sebebiyle herkesin yöneldiği ulular ulusu bir müstağni), KÂDİR (Her şeye gücü yeten, kudretli), MUKTEDİR (Her şeye gücü yeten, kudretli), MUKADDİM (Öne alan), MUAHHİR (Geriye bırakan), EVVEL (Varlığının başlangıcı olmayan), ÂHİR (Varlığının sonu olmayan), ZÂHİR (Varlığını ve birliğini belgeleyen birçok delilin bulunması açısından aşikar), BÂTİN (Zatının görülmesi ve mahiyetinin bilinmesi açısından gizli), VÂLÎ (Kainata hakim olup onu yöneten), MÛTEÂLÎ (İzzet, şeref ve hükümler bakımından en yüce, aşkın), BER (İyilik eden, vaadini yerine getiren), TEVVÂB (Kullarını tövbeye sevkeden ve tövbelerini kabul eden), MÛNTAKİM (Suçluları cezalandıran), AFÛV (Hiçbir sorumluluk kalmayacak şekilde günahları affeden), RAÛF (Şefkatli), MÂLİKÜ'L-MÛLK (Mülkün sahibi), ZÛ'L-CELÂLİ ve'l-İKRÂM (Azamet ve kerem sahibi), MUKSİT (Adaletle hükmeden), CÂMİ' (Toplayıp düzenleyen, kıyamet günü hesaba çekmek için mahlukatı toplayan), GANÎ (Her şeyden müstağni, kendi dışında her şey O'na muhtaç), MUĞNÎ (Zenginlik verip tatmin eden), MÂNİ' (Dilemediği şeyin gerçekleşmesine müsaade etmeyen, kötü şeylere engel olan), DÂR (Zarar veren), NÂFİ' (Fayda veren), NÛR (Nurlandıran, nur kaynağı), HÂDÎ (Yol gösteren, murada erdiren), BEDÎ' (Eşi ve örneği olmayan, sanatkarane yaratan), BÂKÎ (Varlığının sonu olmayan) VÂRİS (Varlığının sonu olmayan), REŞÎD (Bütün işleri isabetli ve hedefine ulaşıcı, irşad edici), SABÛR (Çok sabırlı),

VI- Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

Konu ile ilgili ayetlerin tefsirlerine bakılabilir. (Örneğin, Elmalılı, Hak Dini Kur'an Dili ; Prof. Dr. Süleyman ATEŞ, Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri; DİB Kur'an Yolu)

1. Diyanet İslam İlmihali, D.İ.B. Yay., Ankara 1999. S.30-33
2. İlmihal, T.D.V.İlmihali, I.Cilt, İstanbul, 1999 S.81-91
3. T.D.V.İslam Ansiklopedisi, Allah Mad., C.2, S.471-501; İman Mad., C.22, s.212-219; İslam Mad., C.23, S.1-42.